

У Дзяржаўным музеі народнай архітэктуры і побыту прайшло свята народнай творчасці «Саламяныя цуды. Мастацкія практыкі саломалляцення» сумесна з Рэспубліканскім цэнтрам нацыянальных культур.

Залатыя вырабы, зробленыя залатымі рукамі найлепшых майстроў краіны, выстаўленыя 27 красавіка пад блакітным небам і палітыя залатымі сонечнымі промнямі, набылі ўзровень фестывалю.

Адбылося такое свята ў музеі пад адкрытым небам упершыню. Хто трапіў на цікавае мерапрыемства, застаўся здзіўленым, уражаным і па-добраму збянтэжаны. У мастацкіх салонах і нават на выставах народнай творчасці няма той сяброўскай тактыльнасці, якая ўзнікла амаль адразу пасля знаёмства з майстрамі. Іх майстар-класы для дарослых скрупулёзныя, як для малых дзяцей-няўмек, былі кранальнымі і займальнымі. Таццяна Марціновіч, Вольга Смаргунова, Юзэфа Старасціна, Вера Чурэйна, Ірына Смірнова, Алена Русакевіч, Ірына Дабранская — вядучыя беларускія прадстаўніцы старажытнага рамяства, чые рукі — золата!

Саломалляценне, дарэчы, — найстаражытнейшы від народнай дэкаратыўна-прыкладной творчасці, дзе ад пачатку і да канца выкарыстоўваецца ручная праца.

Пракаветнае

Ад капелюша да цацкі

Упершыню ў Строчыцах адбыўся фестываль залатога рамяства

У краіне белых буслоў і блакітнага васілька пляценнем з саломкі займаліся здаўна. Саломай пакрывалі дахі жылля, яна ішла на подсціл і корм жывёлам, абувала і адзявала чалавека, служыла ложкам, а ў неўраджайныя гады яе падмешвалі нават у хлеб. З саломкі выраблялі посуд, галаўныя ўборы і ўпрыгожванні.

Фігуры з саломкі — гэта не проста цацкі, але сімвалы-абярэгі, якія, як верылі нашы продкі, абараняюць чалавека, край, сям'ю.

Для нас жа каштоўнае тое, што яны даносяць да нас традыцыі. Напрыклад, конь — герой шматлікіх павер'яў і казак — заўсёды суправаджаў мужчыну і быў яму і сябрам, і дарадцам, і абаронцам. Каза — сімвал ураджаю і гладавітасці. Лялька — Маці-Прадзейка, ахоўніца жанчын. Птушкі — душы продкаў, якія ахоўваюць і дапамагаюць тым, хто жыве на Зямлі. Пра такія цікавінкі распавялі стваральніцы саламяных цудаў.

У кожнай майстрыхі быў свой гурт падтрымкі — гэта фальклорныя калектывы мастацкай самадзейнасці з іх мясцовасці. Землякі сваімі канцэртнымі выступленнямі ператварылі музейную тэрыторыю ў Малыя і Вялікія Аўцюкі — радзіму беларускага гумару. Іскрамётныя жарты і кураж выступоўцаў лёгка ўпляталіся ў прыгожы фестывальны дзень, як саламяныя дробязі — у стваральную рэч.

Тамара ХАМІЦЭВІЧ,
фота аўтара.

Размова па сутнасці

БАРАНИЦЬ СВАЁ І РАЗУМЕЦЬ ЯГО КАШТОЎНАСЦЬ

Круглы стол «Мастацкая культура і грамадства. Каштоўнасць зрээ «Сталасць і сэнсы»» нядаўна сабраў у Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў як выкладчыкаў гэтай навучальнай установы, так і спецыялістаў з іншых сфер. Тэмы для абмеркавання былі розныя, але найбольш прысутных непакоіла, як у сучасных умовах стварыць спрыяльны асяродак для фарміравання творчай асобы, як сарыентаваць новыя пакаленні да любові і шанавання сваёй нацыянальнай культуры і ці можа яна даваць нагоду заяўляць пра сябе на сусветным узроўні.

— Без выразнасці мастацтва як форма, накіраваная на спажываўца і глядача, не можа існаваць. Я хачу падзяліцца некаторымі падзеямі, што дапамагаюць зразумець тыя стратэгіі, якіх мы прытрымліваемся. У сакавіку ў цэнтры Цэрэтэлі ў Маскве адкрылася выстаўка вядучых мастакоў Расіі і Беларусі «Саюзная дзяржава — адзінства праз культуру». Цяпер работы з гэтай выстаўкі можна ўбачыць у Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі. І праект вельмі цікавы. Таму што калі гаварыць пра каштоўнасці, то многіх цікавіць пытанне, як сучаснае мастацтва Расіі і Беларусі рэагуе, рэфлексуе на ўсё, што навокал адбываецца, — адзначыў **рэктар Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў Міхаіл БАРАЗНА**. — Нядаўнія Ліхачоўскія чытанні былі прысвечаны праблемам БРІКС, прысутныя там гаварылі пра тыя магчымасці, пошукі і каштоўнасці, якія дазволілі б зразумець, чым гэтая супольнасць стане прывабнай для культуры. Чаму гэтае пытанне актуальнае? Таму што пры агульным росце тавараабароту краін БРІКС

Прысутныя ў ходзе абмеркавання сышліся ў меркаванні, што ў сучасных рэаліях вельмі важна звяртаць увагу на тое, у якіх умовах адбываецца фарміраванне творчай асобы. Навучальныя ўстановы творчага профілю ў гэтым кантэксце маюць вялікае значэнне.

існуе немалая колькасць адмоў ад падпісання тых альбо іншых дамоў, нават калі яны ўзаемавыгадныя. Аналітыкі лічаць, што прычына такога становішча ў тым, што мы жывём у прастору, дзе няма ўзаемаразумення. І асабліва роля ў гэтым адводзіцца мастацтву як сферы культуры, якой часам не патрэбны пераклад і якая хутчэй дасягае мэты, чым любыя змястоўныя трактаты...

Прысутныя ў ходзе абмеркавання сышліся ў меркаванні, што ў сучасных рэаліях вельмі важна звяртаць увагу на тое, у якіх умовах адбываецца фарміраванне творчай асобы. Навучальныя ўстановы творчага профілю ў гэтым кантэксце маюць вялікае значэнне.

— Сёння мне хочацца падзяліцца бачаннем таго, куды мы ідзём, што будзем рабіць далей у творчасці, асэнсаванні нашай культуры. Момант, які мы ўсе цяпер перажываем, пераломны. Можна параўнаць яго з рэвалюцыяй, можна з перабудовай. Толькі тады руйнавалася наша сістэма разам з сэнсамі, ідэалогіяй сацыялізму, са сваімі вобразамі, каштоўнасцямі, — зазначае **філосаф, палітолаг, старшы навуковы супрацоўнік Інстытута філасофіі НАН Беларусі Аляксей ДЗЕРМАНТ**. — А цяпер руйнуецца заходняя ідэалогія, хоць для многіх тое, магчыма, яшчэ не відавочна, паколькі ЗША па-ранейшаму моцныя, а еўрапейскія прыклады і лад жыцця для многіх яшчэ з'яўляюцца ўзорамі. І разам з тым адбываецца нешта эпахальнае. Бачыць гэ-

та мы можам на прыкладзе Беларусі. Мы адзіная краіна, якая спыніла пераможнае шэсце «каляровых рэвалюцый». Але нас ізноў будуць спрабаваць зламаць, але ўжо іншымі метадамі. Трэба разумець, што мы ўступілі ў эпоху жорсткага гібрыднага супрацьстаяння. І адпаведна, калі мы бачым сябе грамадзянамі Беларусі, то павінны рабіць усё, каб у нашых апанентаў не атрымалася нас зламаць. Таму наша задача адкрыта раскрываць людзям сэнс усяго, што адбываецца.

Пералом, па меркаванні спецыяліста, знойдзе адбітак у розных сферах: як у палітыцы, эканоміцы, так і ў культуры. І тут галоўнае — мець смеласць адстаяць сваё: краіну, каштоўнасці. І прытрымлівацца тых кірункаў, якія дазваляюць супрацьстаяць глабалізму. Бо асновай новага свету, што будзе не заходнецэнтрным, стануць узаемаразуменне розных культур, дзе ёсць салідарнасць, агульныя інтарэсы, сяброўства народаў, развіццё і стваральнае праца. Для беларусаў гэта зразумелыя рэчы, хоць у нейкі перыяд мы вырашылі ад гэтага адмовіцца. Цяпер важная задача для нас — зразумець сваё месца і не згубіць сябе, заявіць свету, чаго мы з нашымі культурнымі кодамі варта на сусветным узроўні. Патэнцыял, каб выстаяць ва ўмовах перамен, у нас ёсць. Галоўнае — не паддавацца ўплыву антыжыццёвых, антысямейных каштоўнасцяў, якія культывуюцца апошнім часам на Захадзе. Менавіта таму гэтыя пасылы павін-

ны знаходзіць сваё ўвасабленне ў творчасці мастакоў, рэжысёраў, літаратараў і ўсіх тых, хто стварае сэнсы для грамадства.

Аднак традыцыйнай культуры і мастацтву патрэбны новыя імпульсы. Напрыклад, калі папярэднікі акцэнтавалі ўвагу на натуралізме ў асвятленні тэмы вайны, то сёння, магчыма, больш запатрабаваным будзе філасофскае асэнсаванне: чаму нам, беларусам, так важна ісці ў свет з пасылам, што мы мірная нацыя? А значыць, цяпер запатрабаваны людзі, у якіх маштабнае мысленне, якія здольны правільна бачыць і прэзентаваць нашу культуру як унутры краіны, так і на сусветным узроўні.

— Мы кажам пра нашы і заходнія каштоўнасці, але што лепш зроблена, да таго і цягнуцца моладзь. Якія задачы мы, мастакі, ставім сабе, вырошчваючы творчых асоб? Яны выходзяць і самі павінны праціць сабе дарогу. Сваёй творчасцю, — адзначаў **мастацкі кіраўнік НАДТ імя Максіма Горкага, дацэнт кафедры майстэрства акцёра і рэжысуры БДАМ Сяргей КАВАЛЬЧЫК**. — Я на ўсіх узроўнях і заўсёды кажу, што рабіць трэба так усё, каб выбіралі сваё. Калі мы закроем усё, то ў той жа заходняй культуры закроем ад сябе Моцарта, Шэкспіра, Брука. Мы адсячэм ад сябе цэлы пласт культуры і будзем варыцца ва ўласным соку. Але варта разумець і выходзіць з дзяцінства, што трэба не закрываць усё, а правільна расставіць прырытэты ў тым, што лепш. Каб дзеці выходзілі на нашых каштоўнасцях. А мы часам сваё забіваем, прычым, робім тое мэтанакіравана і самі здзіўляемся наступствам. Таму такія рэчы трэба абараняць і студэнтаў выходзіць з разуменнем нашых заслуг і дасягненняў.

Алена ДРАПКО.